

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-081 Opole

Opole, 21 października 2026 r.
PS.I.431.4.17.2026.EK

**Pani
Monika Gasek
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Świerczowie
ul. Brzeska 15
46-112 Świerczów**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczowie
ul. Brzeska 15, 46- 112 Świerczów

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) w związku z art. 20 ust. 1 i art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208 ze zm.) oraz w związku z art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 158).

3. Zakres kontroli:

- 1) **przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych¹;
- 2) **okres objęty kontrolą:** od 1 lipca 2025 r. do dnia kontroli.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły

6. Termin kontroli: od 1 września 2026 r. do 2 września 2026 r.

¹ Dalej nazywana „ustawą”.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- Elżbieta Knosala – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- Wojciech Medoliński – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Pani Monika Gasek, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie, pełniąca tę funkcję od dnia 29 lutego 2024 r.

9. Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej pod nr 1/2026.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń rodzinnych;
- prawidłowość postępowania jednostki kontrolowanej w zakresie obowiązku utworzenia komórki organizacyjnej do realizacji świadczeń rodzinnych, braku nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej oraz nienaruszaniu norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń rodzinnych pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń rodzinnych;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń rodzinnych wnioskodawcom.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- powoływania w podstawach prawnych decyzji administracyjnych jedynie tytułu rozporządzeń bez wskazania konkretnych jednostek redakcyjnych, które znalazły zastosowanie w sprawie, co narusza art. 107 § 2 k.p.a.;

² Dalej nazywany „GOPS w Świerczowie”.

- nieprawidłowego sformułowania rozstrzygnięć w decyzjach przyznających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego osobom z orzeczoną na stałe znaczną stopniem niepełnosprawności, co narusza art. 107 § 2 k.p.a.;
- uzasadniania decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- niezamieszczenia w treści pouczenia wydawanych decyzji administracyjnych informacji o terminie wypłaty dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, co narusza art. 9 k.p.a.;
- niezamieszczenia w treści wydawanych decyzji administracyjnych przyznających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego art. 25 ust. 1 ustawy, co narusza art. 9 k.p.a.;
- wydanie decyzji odmawiającej prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego z dnia 1 października 2025 r. nr GOPS.520.16.2025 bez uprzedniego ustalenia i uwzględnienia sytuacji materialnej pełnoletniego dziecka będącego w składzie rodziny, co narusza art. 24a ust. 2 ustawy oraz art. 8 §1 k.p.a.;
- wydania decyzji administracyjnej z dnia 31 lipca 2026 r. nr GOPS.5210.14.2026 przed upływem terminu, który został wyznaczony dla strony na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz złożenie wniosków, co narusza art. 10 § 1 k.p.a.;
- wypłaty zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego na podstawie decyzji, którą organ nie był jeszcze związany, co narusza art. 110 § 1 k.p.a.;
- nierzetelnej weryfikacji wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych; prowadzenia metryk spraw administracyjnych w sposób niezgodny z art. 66a § 2 k.p.a.

Ustalenia kontroli.

Z informacji przekazanej przez Kierownika GOPS w Świerczowie w piśmie z dnia 19 sierpnia 2026 r., wynika, że w okresie poddanym kontroli wydano:

1. **49** decyzji przyznających świadczenia rodzinne, w tym:
 - a) **16** decyzji przyznających zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
 - b) **24** decyzje przyznające zasiłek pielęgnacyjny,
 - c) **3** decyzje przyznające świadczenie pielęgnacyjne (wydanych wyłącznie na podstawie nowych zasad obowiązujących od 1 stycznia 2024 r.),
 - d) **4** decyzje przyznające jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka,
 - e) **1** decyzję przyznającą świadczenie rodzicielskie. W trakcie kontroli ustalono z Kierownikiem GOPS w Świerczowie, iż w piśmie z dnia 19 sierpnia 2026 r. błędnie wskazano liczbę wydanych decyzji przyznających świadczenie rodzicielskie. W kontrolowanym okresie wydano 1 decyzję przyznającą świadczenie.

2. **2** decyzje odmawiające przyznania zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego.

W okresie poddanym kontroli GOPS w Świerczowie nie wydał decyzji dotyczącej świadczeń nienależnie pobranych.

Z informacji przekazanej przez Kierownika GOPS w Świerczowie wynika również, że w kontrolowanym okresie była wypłacana zapomoga, o której mowa w art. 22a ust. 1 ustawy oraz zostało ustanowione świadczenie, o którym mowa w art. 22b ustawy.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano losowo wybraną dokumentację **38** postępowań, w tym:

- **13** spraw (81,25%) zakończonych wydaniem decyzji przyznających zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- **18** spraw (75%) zakończonych wydaniem decyzji przyznających zasiłek pielęgnacyjny;
- **2** sprawy (66,66%) zakończonych wydaniem decyzji przyznających świadczenie pielęgnacyjne wydanych wyłącznie na podstawie nowych zasad obowiązujących od 1 stycznia 2024 r.;
- **2** sprawy (50%) zakończonych wydaniem decyzji przyznających jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka;
- **1** sprawę (100%) zakończoną wydaniem decyzji przyznających świadczenie rodzicielskie;
- **2** sprawy (100%) zakończonych wydaniem decyzji odmawiających przyznania zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego.

W okresie poddanym kontroli GOPS w Świerczowie nie przekazał do Wojewody Opolskiego żadnej sprawy w celu ustalenia czy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Od żadnej z wydanych w kontrolowanym okresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

Na dzień kontroli w GOPS w Świerczowie nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne lub do osoby pobierającej te świadczenia uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do poszczególnych świadczeń rodzinnych, a także odmowy lub weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- umieszczenia członka rodziny w pieczy zastępczej lub w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, o którym mowa w art. 5 ust. 7 ustawy;
- pozostawiania dziecka pod opieką naprzemienną obojgi rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, o którym mowa w art. 7 pkt 5 lit. e ustawy;
- ustalania dochodu z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, o którym mowa w art. 5 ust. 7a ustawy;
- przyznania zasiłku pielęgnacyjnego osobie, która ukończyła 75 lat na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 3 ustawy;
- przyznania świadczenia pielęgnacyjnego osobom wskazanym w art. 17 ust. 1 pkt 2-4 ustawy;
- przyznania świadczenia rodzicielskiego ojcu dziecka na zasadach określonych w art. 17c ust. 2 ustawy.

1. Prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie świadczeń rodzinnych

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy, którym zgodnie z art. 3 pkt 11 ustawy jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta. W myśl art. 20 ust. 3 ustawy organ właściwy może, w formie pisemnej, upoważnić swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

W dniu 29 lutego 2024 r. Wójt Gminy Świerczów na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy wydał zarządzenie nr 0050/40/2024, mocą którego upoważnił Kierownika GOPS w Świerczowie do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych.

Ponadto do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych Wójt Gminy Świerczów zarządzeniem nr 0050/53/2024 upoważnił zastępcę Kierownika GOPS w Świerczowie.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń we wskazanym wyżej zakresie.

2. Prawidłowość postępowania jednostki kontrolowanej w zakresie obowiązku utworzenia komórki organizacyjnej do realizacji świadczeń rodzinnych, braku nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej oraz nienaruszaniu norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej

Zgodnie z normą prawną wyrażoną w art. 20 ust. 4 ustawy, w przypadku upoważnienia kierownika ośrodka pomocy społecznej do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń rodzinnych, w ośrodku tym tworzy się komórkę organizacyjną do realizacji świadczeń rodzinnych. Realizacja świadczeń rodzinnych nie może powodować nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, a także nie może naruszać norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Zgodnie z treścią regulaminu organizacyjnego GOPS w Świerczowie, stanowiącego załącznik do Zarządzenia Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczowie z dnia 29 grudnia 2022 r. nr 55/2022 podstawę struktury organizacyjnej Ośrodka stanowi układ stanowisk pracy, a prowadzenie postępowań w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych należy do zadań pracownika na stanowisku Inspektora.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń we wskazanym wyżej zakresie.

3. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń rodzinnych pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

3.1. Ustalenia dotyczące wszystkich świadczeń rodzinnych

W trakcie kontroli stwierdzono, że wszystkie wydane w kontrolowanym okresie decyzje zawierały prawidłowe oznaczenie organu właściwego, tj. Wójta Gminy Świerczów. Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy, którym zgodnie z brzmieniem art. 3 pkt 11 ustawy jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne lub otrzymującej świadczenie rodzinne.

W przypadkach, gdy prawo do świadczeń rodzinnych zależne było od ustalenia dochodu rodziny, organ każdorazowo dokonywał jego obliczenia.

W sprawie zakończonej decyzją z dnia 1 października 2025 r. nr GOPS.520.16.2025 do dochodu rodziny nie zweryfikowano danych pełnoletniego dziecka będącego w składzie rodziny. W przedmiotowej sprawie wnioskodawca ujął w składzie rodziny męża, dwójkę małoletnich dzieci i jedno pełnoletnie dziecko. Weryfikacje i dokumenty dołączone do wniosku nie zawierają informacji na temat sytuacji materialnej pełnoletniego dziecka. Zgodnie z art. 23b ustawy organ jest zobowiązany do samodzielnej weryfikacji danych, w tym informacji dotyczących dochodu każdego członka rodziny pozyskiwanych drogą elektroniczną

w systemach udostępnionych przez ministra właściwego. Zgodnie z definicją dochodu rodziny zawartą w ustawie dochód ten stanowi sumę dochodów członków rodziny. Prawidłowe ustalenie dochodu rodziny wymaga weryfikacji danych i prawidłowego obliczenia dochodu z uwzględnieniem dochodu wszystkich członków rodziny. Należy wskazać, iż organ dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych, gdyż nie uwzględnił pełnoletniego dziecka do dochodu, co doprowadziło do nieprawidłowego obliczenia łącznego dochodu rodziny. Jeżeli faktyczny skład rodziny budzi zastrzeżenia, organ winien podjąć działania wyjaśniające i wezwać stronę na podstawie art. 24a ustawy.

W pozostałych kontrolowanych przypadkach organ prawidłowo ustalił wysokość miesięcznego dochodu rodziny.

Przyznanie lub odmowa prawa do świadczeń rodzinnych każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej.

Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. w kontrolowanych decyzjach rozstrzygających w zakresie świadczeń rodzinnych organ przywoływał przepisy ustawy, k.p.a., rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1340) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2024 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2024 r. poz. 1238). Przepisy rozporządzeń w niektórych przypadkach były przywoływane bez wyszczególnienia ustępów, paragrafów lub punktów danego artykułu. Podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego i materialnego wraz z powołaniem źródeł jego publikacji, natomiast w sytuacji, gdy dany artykuł dzieli się na kilka ustępów, podzielonych również na litery. Brak wskazania, który z ustępów tego przepisu znajduje w danej sprawie zastosowanie narusza ten wymóg.

Jak stanowi art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a., jednym z elementów składowych decyzji administracyjnej jest powołanie jej podstawy prawnej. Powołanie podstawy prawnej to przytoczenie przepisów prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie. Organ I instancji wprawdzie przywoływał przepisy, na podstawie których podejmował rozstrzygnięcie, niemniej nie przywoływał przepisów mających zastosowanie w sprawie dokładnie i prawidłowo. Za nieprawidłowe uznaje się także powołanie w decyzji

administracyjnej jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania określonego jej przepisu, bowiem nie może to być uznane za określenie podstawy prawnej podjętej decyzji.

W orzecznictwie sądowo-administracyjnym wskazuje się, że podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł jego publikacji (m. in.: wyroki NSA z 8 kwietnia 1999 r., sygn. akt III SA 8192/98, z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt II GSK 177/07). Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty lub paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu (por. tezę drugą wyroku NSA z 24 kwietnia 1983 r., sygn. akt II SA 20/83, ONSA 1983/1, poz. 36). Nie jest wymagane przez komentowany przepis przytoczenie w decyzji wszystkich przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę do wydania decyzji. Te przepisy, których zastosowanie jest oczywiste i bezsporne, nie wymagają przytoczenia (teza trzecia wyroku NSA z 8 maja 1997 r., I SA/Gd 10/96 oraz wyrok NSA z 2 czerwca 1998 r.).

W 5 decyzjach przyznających zasiłek pielęgnacyjny osobom z orzeczoną na stałe znaczną stopniem niepełnosprawności, organ wadliwie sformułował sentencję rozstrzygnięcia, ograniczając się wyłącznie do wskazania daty początkowej przysługiwania świadczenia. Zgodnie z dołączonymi do wniosku orzeczeniami o niepełnosprawności osobie pełnoletniej ustalono znaczny stopień niepełnosprawności na stałe. Stosownie do zapisu art. 24a ust. 4 ustawy jeżeli orzeczenie o niepełnosprawności zostało wydane na stałe, to prawo do zasiłku pielęgnacyjnego przyznaje się na czas nieokreślony. Sentencja decyzji powinna jednoznacznie określać czas trwania prawa do zasiłku, uzależniając go od okresu ważności orzeczenia (na czas określony lub na stałe). Treść rozstrzygnięcia powinna być sformułowana w sposób precyzyjny, klarowny i nie budzący wątpliwości interpretacyjnych. Rozstrzygnięcie to jeden z najważniejszych elementów składowych decyzji administracyjnej, który stanowi jej istotę i wyraża rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku, w kontekście okoliczności faktycznych sprawy i na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego³.

We wszystkich poddanych kontroli sprawach zakończonych wydaniem decyzji dotyczących zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego organ sporządził uzasadnienia, które nie spełniały wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a., w szczególności w zakresie dowodów, na podstawie których określone okoliczności faktyczne zostały uznane za udowodnione. W uzasadnieniach decyzji odmawiających prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego organ zasadniczo przytaczał wysokość dochodu

³ por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 lipca 2018 r. sygn. akt I OSK 873/18

rodziny, którą ustalił w toku postępowania dowodowego, ile wynosi dochód na osobę w rodzinie oraz wskazywał, że uzyskany dochód przekracza kwotę kryterium dochodowego. Organ w części decyzji przywoływał wprawdzie podstawę prawną utraty dochodu, jednak w motywach rozstrzygnięcia pomijał wykazanie bezpośredniego związku przyczynowo-skutkowego między tym przepisem a faktycznym utraceniem dochodu przez członka rodziny. Ponadto w treści niektórych uzasadnień GOPS w Świerczowie powoływał się na zebrany materiał dowodowy a nie przytaczał źródła oraz wysokości dochodu poszczególnych członków rodziny. Jak wynika z art. 75 § 1 k.p.a., dowodem w postępowaniu administracyjnym jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem, w szczególności dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny.

Ponadto organ, w treści decyzji z dnia 26 listopada 2025 r. nr GOPS.5215.2.2025 przyznającej świadczenie rodzicielskie, nie uzasadnił w pełni jego wysokości. Choć w treści wskazano, że świadczenie wynosi 1000 zł miesięcznie, całkowicie pominięto przytoczenie art. 17c ust. 7 ustawy, który określa zasady obliczania tej kwoty za niepełne miesiące. Wskazanie tego przepisu pozwoliło stronie w pełni zapoznać się z prawnym uzasadnieniem wydanego rozstrzygnięcia.

Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 października 2021 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I GSK 503/21, organ administracji publicznej powinien zająć stanowisko wobec całego materiału zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że uzasadnienia badanych decyzji administracyjnych nie były konstruowane w sposób rzetelny, co skutkuje tym, że nie są one w pełni zrozumiałe dla strony. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 24 kwietnia 2018 r. sygn. akt I OSK 1351/16 podkreślił, że do naruszenia art. 107 § 3 k.p.a. dochodzi wtedy, gdy uzasadnienie decyzji nie zawiera wszystkich elementów, wymienionych w tym przepisie albo gdy mimo formalnej poprawności jego treść - ze względu np. na ogólnikowość stwierdzeń i argumentów - nie pozwala na skontrolowanie poprawności rozstrzygnięcia sprawy, a tym samym czyni w stopniu istotnie wątpliwym poprawność przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w sprawie.

Obowiązek uzasadniania decyzji (art. 107 § 3 k.p.a.) urzeczywistnia kodeksową zasadę przekonywania (art. 11 k.p.a.). Norma ta pozostaje w nierozdzielalnym związku z art. 8 k.p.a., który nakazuje organom prowadzić postępowanie w sposób pogłębiający zaufanie obywateli do władzy publicznej. Prawidłowe uzasadnienie decyzji administracyjnej ma więc nie tylko znaczenie prawne, lecz także wychowawcze, bowiem pogłębia zaufanie uczestników postępowania do organów państwa, w tym przypadku – do organów administracji publicznej.

Motywy decyzji powinny odzwierciedlać rację decyzyjną i wyjaśniać tok rozumowań prowadzących do zastosowania konkretnego przepisu prawa materialnego do rzeczywistej sytuacji faktycznej.

W sprawie zakończonej decyzją z dnia 2 września 2025r. nr GOPS.5210.25.2025 dotyczącej zasiłku pielęgnacyjnego organ zgodnie z treścią art. 107 § 4 k.p.a. odstąpił od uzasadnienia decyzji w związku z uwzględnieniem w całości żądania strony. W pouczeniu omawianej decyzji GOPS w Świerczowie przytoczył prawo strony do odwołania od decyzji (art. 127a k.p.a.), który ze względu na odstąpienie organu od uzasadnienia decyzji nie ma zastosowania w sprawie. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 127 § 1a k.p.a. decyzja wydana w pierwszej instancji, od której uzasadnienia organ odstąpił z powodu uwzględnienia w całości żądania strony, jest ostateczna. Jak wynika z treści art. 16 § 1 k.p.a., ostateczne są decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Pouczenie zawarte w decyzji, od której uzasadnienia organ odstąpił na podstawie art. 107 § 4 k.p.a. zostało więc sformułowane w sposób błędny, ponieważ stronie nie przysługuje prawo do wniesienia odwołania od niej, lecz możliwość zaskarżenia do sądu administracyjnego z powodu jej niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonym w odrębnych ustawach, zgodnie z art. 16 § 2 k.p.a. Przytoczenie wadliwego pouczenia stanowi naruszenie obowiązku wyczerpującego informowania stron o ich prawach i obowiązkach procesowych. Przede wszystkim jednak wprowadza to świadczeniobiorcę w błąd, co wprost narusza zasadę pogłębiania zaufania obywateli do organów administracji publicznej.

W postępowaniach zakończonych wydaniem decyzji przyznających zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz świadczenie rodzicielskie GOPS w Świerczowie w treści decyzji nie pouczał o obowiązku powiadomienia organu o każdej zmianie mającej wpływ na prawo do świadczenia wynikającego z art. 25 ust. 1 ustawy. Przepis ten ma istotne znaczenie w przypadku zaistnienia konieczności ustalenia i zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Zgodnie z art. 30 ust.1 ustawy aby wypłacone świadczenie mogło zostać uznane za nienależnie pobrane świadczeniobiorca musi zostać wcześniej prawidłowo i zrozumiale pouczony o okolicznościach, które powodują utratę prawa do przyznanego świadczenia. Wykazanie faktu, iż urząd uchybił obowiązku informacyjnemu może prowadzić do uchylecia przez organ odwoławczy decyzji o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń. Zgodnie z zasadą informowania stron (art. 9 k.p.a.), organ ma obowiązek należytego i wyczerpującego pouczenia strony o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków.

3.2. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

Ustalono, że we wszystkich kontrolowanych przypadkach zasiłek rodzinny został przyznany osobom, które spełniały warunki określone w art. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 oraz art. 6 ust. 1, 1a i 1b ustawy w prawidłowej wysokości, stosownie do wieku dziecka, tj. zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1–3 ustawy.

Ustalając prawo do zasiłku rodzinnego, organ działał zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy, czyli gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674,00 zł lub w przypadku, gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności - 764,00 zł.

W kontrolowanej dokumentacji nie wystąpił przypadek w którym, w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, wynikającego z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy, organ zastosował art. 5 ust. 3- 3c ustawy.

W poddanych kontroli sprawach wystąpiło 5 przypadków utraty dochodu. W sytuacji utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 5 ust. 4 ustawy.

Ponadto w 1 weryfikowanej dokumentacji wystąpił przypadek uzyskania dochodu członka rodziny, w którym organ prawidłowo zastosował przepis art. 5 ust. 4a i 4c doliczając do dochodu rodziny uzyskany dochód.

Weryfikacji poddano 1 przypadek przyznania dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Organ przyznał dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka rodzicowi samotnie wychowującemu dziecko, ponieważ drugi z rodziców zmarł, co jest zgodne z art. 11a ust. 1 pkt 1 ustawy w wysokości 193,00 zł miesięcznie.

W 4 spośród poddanych kontroli postępowań, dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej został przyznany zgodnie z art. 12a ust. 1 i 2 ustawy, tj. rodzicowi na trzecie i następne dziecko, w wysokości 95,00 zł miesięcznie.

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przyznano rodzicom na pokrycie wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka (3 przypadki), ponieważ legitymowało się orzeczeniem o niepełnosprawności. Organ przyznawał dodatek w prawidłowej wysokości na czas trwania orzeczenia.

Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (11 przypadków) organ przyznawał jednorazowo w wysokości 100,00 zł na dziecko, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego albo rocznego przygotowania przedszkolnego, na wniosek rodzica, złożony do dnia

zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny albo roczne przygotowanie przedszkolne, co jest zgodne z art. 14 ust. 1-4 ustawy. W przypadku postępowań zakończonych wydaniem decyzji przyznających zasiłek rodzinny wraz z dodatkiem z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, GOPS w Świerczowie nie zamieszczał w treści pouczenia informacji odnośnie terminu wypłaty rzeczzonego dodatku. W sentencji decyzji organ informował, iż przyznaje dodatek jednorazowo w miesiącu wrześniu 2026r. jednak nie jest to zapis w pełni zrozumiały i nie określa on daty wypłaty przyznanego dodatku. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem w szkole nowego roku szkolnego. Dodatek przysługuje raz w roku, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego albo rocznego przygotowania przedszkolnego, w wysokości 100,00 zł na dziecko. Biorąc pod uwagę fakt, iż w odniesieniu do dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego nie ma zastosowania zasada okresowości świadczeń rodzinnych, strona nie otrzymuje zatem cyklicznie świadczeń w zgodzie z postanowieniami decyzji administracyjnej wydanej przez właściwy do tego organ, lecz wypłata ma charakter jednorazowy, związany z ziszczeniem się określonego wydarzenia w postaci rozpoczęcia nowego roku szkolnego, organ powinien precyzyjnie określić okoliczności oraz ramy czasowe wypłaty powyższego dodatku do zasiłku rodzinnego.

Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania organ przyznał rodzicowi dziecka w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadpodstawowej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadpodstawowej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy (3 przypadki). Organ przyznał dodatek w wysokości 69,00 zł miesięcznie. Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania został przyznany na okres 10 miesięcy w roku, w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego, co jest zgodne z art. 15 ust. 2 ustawy.

W poddanych kontroli postępowaniach zakończonych wydaniem decyzji odmownych powodem odmowy przyznania prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego było niespełnianie warunku określonego w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy, tj. przekroczenie kryterium dochodowego, co zostało właściwie udokumentowane i obliczone w toku postępowania.

Wnosi się zastrzeżenia w zakresie niezamieszczenia w treści pouczenia wydawanych decyzji administracyjnych informacji odnośnie terminu wypłaty dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

3.3. Świadczenia opiekuńcze

3.3.1. Zasiłek pielęgnacyjny

W poddanych kontroli postępowaniach w przedmiocie ustalenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego świadczenie to zostało przyznane:

- w **5** przypadkach niepełnosprawnemu dziecku - na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy;
- w **13** przypadkach osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, która legitymowała się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności - na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy;

Akta poddanych kontroli postępowań zawierały kompletne wnioski o przyznanie zasiłku pielęgnacyjnego wraz z załączonymi do nich aktualnymi orzeczeniami o niepełnosprawności.

W każdym przypadku zasiłek pielęgnacyjny został przyznany w wysokości wynikającej z art. 16 ust. 4 ustawy, tj. w kwocie 215,84 zł miesięcznie do końca okresu ważności orzeczenia o niepełnosprawności.

W kontrolowanej dokumentacji dwukrotnie wystąpił przypadek, w którym mimo zaistnienia przesłanek organ przyznał zasiłek nie uwzględniając treści art. 24 a ust 2a ustawy. Po weryfikacji akt sprawy stwierdzono, iż w obu przypadkach GOPS w Świerczowie wypacał zasiłek pielęgnacyjny na podstawie odrębnych przepisów mających zastosowanie w sprawie, co wyklucza możliwość zastosowania art. 24a ust. 2a ustawy.

3.3.2. Świadczenie pielęgnacyjne

W 2 poddanych kontroli przypadkach przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego (według nowych zasad obowiązujących od 1 stycznia 2024 r.) świadczenia te zostały przyznane jednemu z rodziców dzieci, ponieważ sprawowali opiekę nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18. roku życia, które legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Akta spraw w przedmiocie ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego zawierały wszystkie niezbędne dokumenty, w szczególności wnioski wraz z niezbędnymi oświadczeniami oraz orzeczenia o niepełnosprawności osób wymagających opieki, które w każdym poddanym kontroli przypadku zawierały wskazania konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Organ przyznawał świadczenia pielęgnacyjne w wysokości określonej w obwieszczeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2024 r. w sprawie wysokości

świadczenia pielęgnacyjnego w roku 2025 (M.P. z 2024 r. poz. 967), tj. w kwocie 3.287,00 zł. W oparciu o nowe obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 października 2025 r. w sprawie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego w roku 2026 (M.P. z 2025 r. poz. 1127), po jego wejściu w życie, organ wydał decyzje zmieniające wydane w sprawach decyzje pierwotne od dnia 1 stycznia 2026 r. w zakresie wysokości świadczenia, podnosząc je do kwoty 3.386,00 zł.

3.4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

W poddanych kontroli postępowaniach w przedmiocie wypłaty jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w 2 przypadkach wnioski zostały złożone przez matkę lub ojca dziecka. Wszystkie wnioski zostały złożone w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka została przyznana osobom, których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty kryterium dochodowego określonej w art. 15b ust. 2 ustawy, tj. kwoty 1.922,00 zł, co zostało należycie udokumentowane i obliczone w toku postępowania. Organ w każdym z tych przypadków przyznał świadczenie jednorazowo w wysokości 1.000,00 zł.

W weryfikowanych aktach do wniosku o przyznanie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka wnioskodawcy załączali zaświadczenie lekarskie lub zaświadczenie wystawione przez położną, z którego wynikało, że kobieta będąca matką dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, co czyni zadość wymaganiom określonym w art. 15b ust. 5-6 ustawy.

3.5. Świadczenie rodzicielskie

Zespół kontrolny poddał weryfikacji 1 sprawę dotyczącą przyznania świadczenia rodzicielskiego. Do wniosku dołączono oświadczenie matki, w którym potwierdziła, że nie urodziła dziecka w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Informacja ta ma kluczowe znaczenie, ponieważ brak takiego zbiegu świadczeń oznacza, że świadczenie rodzicielskie nie podlega pomniejszeniu w myśl art. 17c ust. 6 ustawy.

W celu stwierdzenia braku istnienia przesłanek negatywnych przyznania świadczenia rodzicielskiego określonych w art. 17c ust. 9 pkt 1-5 ustawy, wnioskodawczyni złożyła oświadczenie o braku istnienia tych przesłanek. Ponadto organ w toku postępowania dowodowego dokonał weryfikacji informacji zawartych we wniosku.

W każdym kontrolowanym przypadku organ wydał decyzję przyznającą matce dziecka świadczenie rodzicielskie na okres 52 tygodni od dnia porodu w związku z okolicznością, że w realiach każdej sprawy nastąpiło urodzenie jednego dziecka przy jednym porodzie, co jest zgodne z art. 17c ust. 3 pkt 1 ustawy.

Wysokość świadczenia przysługującego za niepełny miesiąc kalendarzowy ustalana była zgodnie z art. 17c ust. 7 ustawy. Wówczas organ dzielił kwotę świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnożył przez liczbę dni kalendarzowych, za które świadczenie przysługuje.

4. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń rodzinnych

W każdym przypadku postępowania w sprawie przyznania świadczeń rodzinnych były wszczynane na wniosek strony.

We wszystkich poddanych kontroli sprawach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych, wnioski zawierały prawidłowe oznaczenie organu.

W toku analizy tych wniosków stwierdzono błędy, które świadczą o tym, że były one weryfikowane w sposób nierzetelny. W niemal wszystkich weryfikowanych wnioskach o zasiłek rodzinny w części I pkt. 5.1. wniosku nie wypełniono pola dotyczącego alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Zaznaczenie właściwego pola wyboru jest warunkiem koniecznym do skutecznego ustalenia i obliczenia dochodu rodziny. Jedynie prawidłowo wypełniony wniosek stanowi dla organu przesłankę do weryfikacji danych i w przypadku braku odpowiedniego dokumentu możliwość zastosowania art. 24 a ust 1 i 2 ustawy.

W pozostałym zakresie poddana kontroli dokumentacja zawierała zgodnie z wymogami art. 23 ust. 3 ustawy, prawidłowo wypełniony wniosek, zawierający dane dotyczące:

- 1) osoby występującej o przyznanie świadczenia, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) dzieci pozostających na utrzymaniu osoby, o której mowa w ust. 1, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, oraz odpowiednio:
 - a) zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e, art. 30 f ustawy z dnia 26 lipca o podatku dochodowym od osób fizycznych, dotyczące każdego członka rodziny,
 - b) zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych, tj.: prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację, zaświadczenie pracodawcy albo oświadczenie o okresie, na który został udzielony urlop wychowawczy, oraz o okresach zatrudnienia i/lub inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia rodzinnego będącego przedmiotem wniosku

– zgodnie z wymogami art. 23 ust. 4 ustawy.

Złożone przez strony wnioski o przyznanie świadczenia zawierały klauzulę zastępującą pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o następującej treści: „Oświadczam, że jestem świadoma/świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, co jest zgodne z art. 23 ust. 2a ustawy.

W poddanych kontroli postępowaniach w przypadku utraty lub uzyskania dochodu przez członków rodziny w aktach sprawy do wniosku załączone były dokumenty potwierdzające ich utratę lub uzyskanie oraz ich wysokość, zgodnie z art. 23 ust. 4d ustawy w związku z art. 3 pkt 1 ustawy.

W sprawach, gdzie postępowanie w sprawie ustalenia prawa do świadczeń rodzinny zakończyło się wydaniem decyzji odmownej, organ wypełnił obowiązek informacyjny wynikający z art. 79a § 1 k.p.a., a pisma te zawierały wszystkie elementy wskazane w treści wskazanego wyżej przepisu.

We wszystkich aktach poddanych kontroli we wszystkich postępowaniach administracyjnych stwierdzono założenie metryk spraw, co czyni zadość realizacji obowiązku określonego w art. 66a § 1 k.p.a. Metryki te nie spełniały jednak wymogów określonych w art. 66a § 2 k.p.a., zgodnie z którym w treści metryki sprawy wskazuje się wszystkie osoby, które uczestniczyły w podejmowaniu czynności w postępowaniu administracyjnym oraz określa się wszystkie podejmowane przez te osoby czynności wraz z odpowiednim odesłaniem do dokumentów określających te czynności. Z weryfikowanej dokumentacji wynika, iż niektórych przypadkach metryka nie zawierała wszystkich czynności, które zostały podjęte w toku prowadzonych przez organ postępowań (takich jak: kierowanie pism z art. 79 §1 k.p.a., sporządzanie wniosków o udostępnienie danych czy czynności polegających na przyjmowaniu dokumentów od wnioskodawców). We wszystkich skontrolowanych sprawach organ w treści metryki jako określenie czynności wykonywanej przez pracownika wpisywał „analiza wniosku”. Przytoczone określenie czynności w metryce jest zbyt ogólne i nie ma bezpośredniego odniesienia do konkretnego dokumentu znajdującego się w aktach sprawy. Organ sporządzając metrykę powinien wskazać źródło weryfikacji danych oraz określić, których danych weryfikacja dotyczy.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w przedmiotowym zakresie.

5. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń rodzinnym wnioskodawcom.

W poddanych kontroli sprawach organ terminowo ustalał stronom prawo do świadczeń rodzinnych. W

W aktach zakończonych decyzją z dnia 17 listopada 2025 r. nr GOPS.520.23.2025 wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej nastąpiła w dniu 20 listopada 2025 r. przed

doręczeniem decyzji, które miało miejsce w dniu 24 listopada 2025 r. przyznającej prawo do tego świadczenia.

Powyższe stanowi naruszenie przepisu art. 110 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej.

Zgodnie z orzecznictwem sądów administracyjnych decyzja procesowa jako akt podjęty, a następnie uzewnętrzniony przez jego wydanie, nabiera cech decyzji administracyjnej przez zakomunikowanie treści tego aktu stronie. Dopóki nie zostanie zakomunikowana stronie, dopóty jest aktem nie wywierającym żadnych dla strony skutków. Uzewnętrznienie decyzji w stosunku do strony stwarza nową sytuację procesową (np. możliwość wniesienia odwołania). Doręczenie lub ogłoszenie decyzji stanowi jej wprowadzenie do obrotu prawnego. Od tego dopiero momentu decyzja wiąże organ administracji publicznej i stronę⁴.

W sprawie zakończonej decyzją z dnia 2 września 2025 r. nr GOPS.5210.25.2025 organ przyznał zasiłek pielęgnacyjny osobie legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. W lipcu 2026 r. organ powziął informację, z której wynika, że świadczeniobiorca przebywa w Zakładzie Karnym. Po pisemnym potwierdzeniu otrzymanej informacji organ pismem z dnia 22 lipca 2026 r. zawiadomił stronę o wszczęciu postępowania administracyjnego w celu uchylecia decyzji przyznającej zasiłek pielęgnacyjny oraz pouczył o prawie do wypowiedzenia się co do zebranych materiałów i żądań (art. 10 k.p.a.), w ciągu 7 dni od daty doręczenia pisma. W dniu 31 lipca 2026 r. nr GOPS.5210.14.2026 GOPS w Świerczowie uchylił decyzję przyznającą prawo do zasiłku pielęgnacyjnego mimo, iż w dniu wydania decyzji nie otrzymał potwierdzenia doręczenia zawiadomienia. Ze względu na zmianę miejsca pobytu świadczeniobiorcy korespondencja została przez Zakład Karny zwrócona do Ośrodka, który po otrzymaniu informacji telefonicznej od pracownika Zakładu przesłał decyzję uchylającą do właściwego Zakładu Karnego, do którego wnioskodawca został przeniesiony. Dokumentacja nie zawiera zwrotnego potwierdzenia odbioru zawiadomienia o wszczęciu postępowania. Świadczeniobiorca otrzymał decyzję uchylającą w dniu 25 sierpnia 2026 r. W toku postępowania doszło przez organ do naruszenia przepisów proceduralnych, tj. art. 10 § 1 k.p.a., wskutek czego uniemożliwiono stronie prawa do wypowiedzenia się oraz złożenia wyjaśnień w sprawie a w przypadku wniesienia odwołania stanowiłoby podstawę do uchylecia zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w przedmiotowym zakresie.

⁴ por. wyroku NSA z dnia 4.08.2022 r., sygn. akt III OSK 7246/21; wyroku NSA z dnia 12.01.2012 r., sygn. akt I OSK 1333/11; wyroku WSA w Opolu z dnia 3.09.2021 r., sygn. akt I SA/Op 125/21; wyroku WSA w Rzeszowie z dnia 20.11.2012 r., sygn. akt I SA/Rz 918/12.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia dotyczące:

- 1) powoływania w podstawach prawnych decyzji administracyjnych jedynie tytułu rozporządzeń bez wskazania konkretnych jednostek redakcyjnych, które znalazły zastosowanie w sprawie, co narusza art. 107 § 2 k.p.a.,
- 2) niezamieszczenia w treści pouczenia wydawanych decyzji administracyjnych informacji odnośnie terminu wypłaty dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, co narusza art. 9 k.p.a.,
- 3) prowadzenia metryk spraw administracyjnych w sposób niezgodny z art. 66a § 2 k.p.a.

Nieprawidłowości dotyczące:

- 1) kluczowe: brak;
- 2) znaczące: brak;
- 3) zwykłe, polegające na:
 - a) wypłacie zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego na podstawie decyzji, którą organ nie był jeszcze związany, co narusza art. 110 § 1 k.p.a.;
 - b) wydaniu decyzji uchylającej prawo do zasiłku pielęgnacyjnego z dnia 31 lipca 2026 r. nr GOPS.5210.14.2026 bez uprzedniego doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania co uniemożliwia stronie prawa do wypowiedzenia się w sprawie i złożenia wniosków i żądań, co narusza art. 10 § 1 k.p.a.;
 - c) nieprawidłowym sformułowaniu rozstrzygnięć w decyzjach przyznających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego osobom z orzecznym na stałe znacznym stopniem niepełnosprawności, co narusza art. 107 § 2 k.p.a.;
 - d) nierzetelnej weryfikacji wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych, co narusza art. 23 ust.3 ustawy;
 - e) niezamieszczaniu w treści decyzji administracyjnych przyznających prawo do zasiłku pielęgnacyjnego art. 25 ust. 1 ustawy, co narusza art. 9 k.p.a.;
 - f) wydaniu decyzji odmawiającej prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego z dnia 1 października 2025 r. nr GOPS.520.16.2025 bez uprzedniego ustalenia i uwzględnienia sytuacji materialnej pełnoletniego dziecka będącego w składzie rodziny, co narusza art. 24a ust. 2 oraz art. 24b ustawy.

Uchybienia i nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niewystarczającym nadzorem Kierownika GOPS w Świerczowie nad realizowanymi zadaniami;

- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa materialnego i procesowego przez osoby prowadzące postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych;
- 3) nierzetelną weryfikacją wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych.

Stwierdzone nieprawidłowości skutkują:

- 1) podatnością decyzji na uchylenie w toku kontroli instancyjnej, gdyż braki w uzasadnieniach i nieprecyzyjne podstawy prawne dają stronom podstawy do wnoszenia skutecznych odwołań do organu II instancji;
- 2) naruszeniem naczelnych zasad postępowania administracyjnego (art. 8 i 9 k.p.a.), w szczególności zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów władzy publicznej oraz zasady należytego informowania stron o terminach wypłat i odsetkach.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego

Jednostka kontrolowana nie wniosła zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia i wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej,

zalecam:

- 1) wzmocnić nadzór Kierownika nad zadaniami realizowanymi w kontrolowanym zakresie przez pracowników ośrodka,
- 2) przeprowadzić wewnętrzne szkolenie z Kodeksu postępowania administracyjnego oraz procesu weryfikacji wniosków o świadczenia rodzinne w celu zaktualizowania i usystematyzowania stosowanych procedur i dokumentów,
- 3) wskazywać w podstawach prawnych decyzji administracyjnych nie tylko ogólny tytuł rozporządzeń, ale każdorazowo precyzyjne jednostki redakcyjne (paragrafy, ustępy, punkty), które stanowią bezpośrednią podstawę rozstrzygnięcia, celem zapewnienia realizacji wymogu określonego w art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a.,
- 4) sporządzać uzasadnienia faktyczne i prawne decyzji administracyjnych w sposób wyczerpujący i w pełni realizujący dyspozycję art. 107 § 3 k.p.a.,
- 5) zamieszczać w treści pouczeń wydawanych decyzji administracyjnych obligatoryjne informacje dotyczące terminu wypłaty dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz informacje dotyczące, wypełniając obowiązek informacyjny wynikający z art. 9 k.p.a.,
- 6) zamieszczać w treści pouczeń wydawanych decyzji administracyjnych obligatoryjne informacje dotyczące obowiązku świadczeniobiorcy do powiadomienia organu o każdej zmianie sytuacji mającej wpływ na ustalone prawo do świadczeń rodzinnych,

wynikającego z art. 25 ust. 1 ustawy realizując zasadę należytego informowania stron (art. 9 k.p.a.),

- 7) dokonywać wyczerpujących ustaleń w zakresie sytuacji materialno-prawnej wszystkich członków rodziny przed wydaniem decyzji, a w przypadku stwierdzenia braków formalnych we wnioskach lub braku wymaganych dokumentów – bezwzględnie stosować procedurę wezwania wnioskodawcy do ich uzupełnienia w wyznaczonym terminie, zgodnie z art. 24a ust. 2 ustawy,
- 8) podjąć działania zmierzające do prawidłowego ustalenia składu i dochodu rodziny w sprawie zakończonej decyzją z dnia 1 października 2025 r. nr GOPS.520.16.2025,
- 9) wydawać decyzje administracyjne po upływie terminu na zapoznanie się strony z aktami sprawy, co wypełnia obowiązek wynikający z art. 10 § 1 k.p.a.,
- 10) wypłacać przyznane świadczenia rodzinne wyłącznie po skutecznym doręczeniu decyzji, w myśl art. 110 § 1 k.p.a.
- 11) wdrożyć procedurę rzetelnej i wnikliwej weryfikacji składanych wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych,
- 12) prowadzić metryki spraw administracyjnych w sposób rzetelny, ciągły i w pełni zgodny z wymogami określonymi w art. 66a § 2 k.p.a., odzwierciedlając w nich wszystkie osoby uczestniczące w czynnościach postępowania oraz ich dokładny, chronologiczny przebieg.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie **30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu**.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Małgorzata Krajewska
Zastępca Dyrektora
Wydział Polityki Społecznej